

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

Кафедра загальноправових та політичних наук

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Онтологія війни і миру

Освітня програма: Політологія

Спеціальність: 052 Політологія

Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки

Ступінь вищої освіти: магістерський

Затверджено на засіданні кафедри
загальноправових та політичних наук

Протокол №12 від 10 липня 2020 р.

м. Запоріжжя, 2020 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	<i>Онтологія війни і миру</i>
Рівень вищої освіти	<i>другий (магістерський) рівень</i>
Викладач	<i>Волобуєв Владислав Владиславович, кандидат філософських наук, доцент</i>
Контактна інформація викладача	<i>+380(61)7698626 kafedra_zpn@zr.edu.ua, kafedrazpn@gmail.com</i>
Час і місце проведення навчальної дисципліни	<i>Згідно з розкладом</i>
Обсяг дисципліни	<i>Кількість годин для денної форми – 120; кредитів – 4, розподіл годин (лекції – 14, семінарські – 30, самостійна робота – 76), вид контролю – екзамен</i>
	<i>Кількість годин для заочної форми – 120; кредитів – 5, розподіл годин (лекції – 4, семінарські – 6, самостійна робота – 110), вид контролю – екзамен</i>
Консультації	<i>Згідно з графіком консультацій</i>
2. Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни	
<p><i>Пререквізити навчальної дисципліни. Вивчення дисципліни «Онтологія війни і миру» базується на знаннях, одержаних при вивченні гуманітарних і соціально-економічних дисциплін..</i></p> <p><i>Постреквізити навчальної дисципліни. Здобуті здобувачем вищої освіти знання при вивченні дисципліни «Онтологія війни і миру» є обов'язковими для таких складових подальшого навчання: «Зовнішня політика України», «Актуальні проблеми міжнародного права», «Гібридні загрози і суспільна безпека» та кваліфікаційна дипломна робота</i></p>	
3. Характеристика навчальної дисципліни	
<p><i>В результаті вивчення цього курсу студент повинен знати:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <i>• зміст основних понять, категорій та термінів, які дозволяють аналізувати, та інтерпретувати сутність та природу міжнародних відносин рівня війни і миру;</i> <i>• основні методи аналізу міжнародних відносин та процесів;</i> <i>• принципи та еволюцію основних парадигм в теорії війни і миру – політичного, реалізму, лібералізму (ідеалізму), неомарксизму;</i> <i>• зміст пост-позитивістських теорій міжнародних відносин (соціального конструктивізму, критичної теорії, постмодернізму);</i> <i>• особливості методології парадигм та теорій війни, їхні сильні та слабкі аспекти;</i> <i>• зміст між-парадигмальних дебатів та їхній вплив на розвиток теорії війни;</i> <i>• особливості функціонування та трансформації сучасної міжнародної системи у контексті війни-миру;</i> <i>• тенденції трансформації суб'єктності національних держав в межах сучасного світового порядку;</i> <i>• зміст понять «міжнародні процеси», міжнародні конфлікти, «зовнішня політика» в контексті сучасних теорій війни і миру.</i> <p><i>вміти:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <i>• розрізняти предметні поля політичної науки та теорії війни і миру;</i> <i>• використовувати категоріально-понятійний апарат теорії міжнародних відносин у питаннях війни і миру для фахової самостійної оцінки та інтерпретації поточної міжнародної політики;</i> <i>• використовувати аналітичні методи аналізу;</i> <i>• застосовувати принципи теорій війни і миру для аналізу конкретних подій та міжнародних процесів;</i> <i>• інтерпретувати сучасні міжнародно-політичні процеси, події та тенденції в контексті методології та методів різних теоретичних підходів і парадигм в теорії війни і миру;</i> <i>• застосовувати методологічні засади сучасних підходів в теорії війни і миру для аналізу</i> 	

впливу міжнародного середовища на розвиток українського суспільства;

- прогнозувати тенденції трансформації сучасної міжнародної системи.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен отримати:

загальні компетентності:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- вміння виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.
- здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

фахові компетентності:

- знання нормативної та позитивної політичної теорії, політичного аналізу, порівняльної та прикладної політології.
- розуміння принципів функціонування та закономірностей розвитку влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, політичної поведінки, політичної культури та ідеології, світової політики та політики окремих країн та регіонів.
- застосування політологічних понять, теорій і методів до аналізу питань війни і миру з боку політичних акторів, інститутів відповідно до певного історичного або сучасного контексту.
- здатність використовувати широкий спектр політологічних теорій, концептів і методів для інтерпретації та змістовного аналізу політики у питаннях війни і миру;
- здатність конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати складні політологічні дослідження з використанням широкого кола прикладних методів, технологій та інструментарію аналізу.

результати навчання:

- застосовувати критичне мислення, раціональну аргументацію, аналіз та синтез.
- постійно вчитися та оволодівати сучасними професійними знаннями.
- проводити професійний пошук, оброблення та аналіз фактів, даних та інформації з різних первинних та вторинних джерел.
- знати нормативну та позитивну політичну теорію, здобутки політичного аналізу, порівняльної та прикладної політології, філософії політики у питанні війни і миру;
- використовувати сучасні політологічні теорії, концепти та методи для інтерпретації та змістовного аналізу політики на місцевому, національному та міжнародному рівні.
- фахово виконувати політико-організаційні експертно-аналітичні та консультаційні функції на національному та міжнародному ринку праці.

4. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою і завданням навчальної дисципліни «Онтологія війни і миру» є сформувати у студентів фахові знання про сутність й природу війни, принципи й еволюцію основних парадигм філософії війни і миру, зміст теорій та теоретичних течій, що сформувалися в її рамках, а також розвинути навички аналізу та інтерпретації сучасних міжнародних процесів у контексті війни і миру.

5. Завдання вивчення дисципліни

- формування у студентів знань про понятійно-категоріальний апарат політичної науки в рамках теорії війни і миру;
- формування ознайомлення з вимогами до навчання суспільно-політичних дисциплін Міністерства освіти і науки України;
- вивчення сучасних педагогічних технологій та методик викладання суспільно-політичних дисциплін;
- формування вмінь і навичок підготовки, проведення лекційних і семінарських занять із студентами, які вивчають політологію, розвиток їх методичної майстерності, мовлення, комунікабельності
- формування сприйняття та розуміння сучасних стратегічних та безпекових парадигм;
- формування сприйняття та розуміння семантики концептів війни і миру, проблеми соціально-політичної онтології, глобального й регіонального стратегічного середовища;
- формування навичок використання онтологічних моделей в аналізі гібридної війни, ролі політики ідентичності та аналізові когнітивного виміру гібридних конфліктів.

6. Зміст навчальної дисципліни

Змістовний модуль I. Онтологія протистояння

Тема 1. Семантика війни і миру

Концептуалізація понять війни і миру. Семантична асиметрія концептів війни та миру. Метафори війни.. Метафори миру. Роль перформативів. Перемога в контексті гібридної війни. Мир як ідеологема.

Тема 2. Соціально-політична онтологія

Модуси реальності: дискурсивний та екзистенційний . Суб'єктивний вимір реальності. Влада і соціальний порядок. Онтологія ідентичності. Війна як продовження політики ідентичності.

Тема 3. Міжнародне стратегічне середовище.

Геополітична реальність. Генеза світового порядку. Криза безпечного світу. Легітимація насильства. Ерозія державності. Простір нестабільності.

Тема 4. Українсько-російське стратегічне протистояння

Дисонанси російської ідентичності. Когнітивний імперіалізм. Екзистенційний конфлікт. Ментальне середовище протистояння. Лінії розламу.

Змістовний модуль II. Стратегічна безпека і смисл війни і миру

Тема 5. Стратегічна культура

Стратегічна логіка війни і миру. Приховані смисли гібридної війни. Стратегічний дискурс. Соціально-комунікаційне середовище. Полемос і дискурс влади. Політичний театр.

Тема 6. Мова війни

. Дискурс війни і наративи. Фактор перспективи війни або миру. Майдан і Революція Гідності: «свої» і «чужі». Ворожнеча і табу. Практики мовного регулювання. Образна і мовна гра.

Тема 7. Прагматика війни та ціна миру

Стратегічне бачення миру: ціннісні моделі. Європейська парадигма миру. Дискурс умиротворення. Корегування стратегічного мислення. Стратегія перемоги.

7. План вивчення навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Форми організації навчання	Кількість годин для денної форми навчання	Кількість годин для заочної форми навчання
1	Семантика війни і миру	л / пр / срс	2 / 6 / 12	2 / 0 / 14
2	Соціально-політична онтологія	л / пр / срс	2 / 4 / 12	0 / 0 / 16
3	Міжнародне стратегічне середовище	л / пр / срс	2 / 4 / 12	0 / 0 / 16
4	Українсько-російське стратегічне протистояння	л / пр / срс	2 / 4 / 10	2 / 2 / 16
5	Стратегічна культура	л / пр / срс	2 / 4 / 10	0 / 2 / 16
6	Мова війни	л / пр / срс	2 / 4 / 10	0 / 0 / 16
7	Прагматика війни та ціна миру	л / пр / срс	2 / 4 / 10	0 / 2 / 16

Модульний контроль

Підсумковий контроль

Екзамен

8. Самостійна робота

Самостійна робота – це вид розумової діяльності, за якої студент самостійно (без сторонньої допомоги) опрацьовує в кожному змістовному модулі перелік тем (на основі опрацювання інформаційних джерел веде пошук відповідей на актуальні питання, вирішує практичні питання, складає тести, вирішує задачу або ситуаційну вправу, виконує інші

завдання на основі знань, отриманих з підручників, книг, лекцій, практичних занять). Головною метою самостійної роботи є формування самостійності суб'єкта, що вчиться, формування його вмінь, знань і навичок.

Під час вивчення навчальної дисципліни «Онтологія війни і миру» виокремлено такі види самостійного навчання студента:

- 1) відпрацювання тем лекцій та практичних занять, виконання практичних робіт;
- 2) підготовка доповідей, презентація результатів власних досліджень та проекту;
- 3) підготовка до модульного контролю та екзамену;
- 4) робота з інформаційними джерелами та ін.

Кожен із зазначених видів потребує від студентів наполегливої самостійної праці. Насамперед, потрібно, щоб кожен студент у процесі навчання дотримувався гігієни розумової праці. Викладач дисципліни на початку вивчення дисципліни проводить настановне заняття, особливо зі студентами, які оформили індивідуальний графік навчання.

Здійснюється самостійна робота безпосередньо через зміст і методи всіх видів навчальних занять. Самостійна робота студентів є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у вільний від аудиторних навчальних занять час. Навчальний час, відведений для самостійної роботи студентів, регламентується робочим навчальним планом.

Завдання до самостійної роботи мають унеможливити механічне заучування студентами фактичного матеріалу або поверхове знайомство з явищами та процесами. Для отримання позитивної оцінки студент повинен не просто продемонструвати володіння певним обсягом знань, а й уміти розв'язувати певні елементи наукових проблем, аналізувати та систематизувати отримані дані, знаходити оригінальні рішення на підставі самостійно здобутої інформації, формулювати й відстоювати власну точку зору. Йдеться, передусім, про самостійне опрацювання навчальної, наукової та довідкової літератури. Рекомендованим елементом цієї роботи студентів є ведення записів (допускається й електронний варіант або презентація). Такий підхід сприяє кращому засвоєнню фактичного матеріалу, дає можливість зберегти його в зручному для використання вигляді. Рівень виконання студентом самостійної роботи враховується при виставленні підсумкової оцінки за змістовими модулями навчальної дисципліни.

Студенти мають змогу отримати завдання та завантажити свої напрацювання в систему дистанційного навчання (moodle) НУ «Запорізька політехніка» (<https://moodle.zp.edu.ua/>).

Теми	Кількість годин для денної форми навчання	Кількість годин для заочної форми навчання
Тема 1. Семантика війни і миру	12	14
Тема 2. Соціально-політична онтологія	12	16
Тема 3. Міжнародне стратегічне середовище	12	16
Тема 4. Українсько-російське стратегічне протистояння	10	16
Тема 5. Стратегічна культура	10	16
Тема 6. Мова війни	10	16
Тема 7. Прагматика війни та ціна миру	10	16
Разом	76	110

Консультативна допомога студенту надається у таких формах:

- особиста зустріч викладача і студента за графіком консультацій <https://zp.edu.ua/kafedra-zagalnopravovuyh-ta-politychnyh-nauk>;
- листування за допомогою електронної пошти kafedra_zpn@zp.edu.ua (у форматі 24/7);
- відеозустріч, аудіоспілкування або чат консультації (за графіком консультацій викладача).

9. Система та критерії оцінювання курсу

Зведена таблиця набору балів за семестр

Бали за навчальний семестр	Розподіл балів за змістовними модулями	
Вид заняття	1 зміст. модуль (максимум балів)	2 зміст. модуль (максимум балів)
Поточний контроль	60	60
Модульний контроль (МК)	40	40
Всього по змістовним модулям 1 та 2	100	100
Всього за вивчення дисципліни	100 (3М1 + 3М2 / 2)	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
85-89	добре	
75-84		
70-74		
60-69	задовільно	
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Політика курсу

Політика відвідування аудиторних занять (особиста присутність студента). Відвідування занять є обов'язковим компонентом в системі вивчення курсу, набуття загальних та фахових компетентностей (відвідування лекцій та практичних занять). Самостійну роботу студент виконує у системі дистанційного навчання (<https://moodle.zp.edu.ua/>). За об'єктивних причин (наприклад, лікарняні, стажування, мобільність, індивідуальний графік, інше) аудиторні види занять та завдань також можуть бути трансформовані в систему дистанційного навчання.

Політика дедлайнів. Студент зобов'язаний дотримуватись крайніх термінів (дата для аудиторних видів робіт або час в системі дистанційного навчання), до яких має бути виконано певне завдання. За наявності поважних причин (відповідно до інформації, яку надано деканатом) студент має право на складання індивідуального графіку вивчення окремих тем дисципліни.

Політика академічної доброчесності. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право та суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методик досліджень і джерела інформації; використання достовірної інформації з офіційних джерел у проектних завданнях.

Політика дотримання прав та обов'язків студентів. Права і обов'язки студентів відображено у п.7.5 Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті «Запорізька політехніка» (https://zp.edu.ua/uploads/dept_nm/Polozhennia_pro_organizatsiyu_osvitnoho_protsetu.pdf).

Політика конфіденційності та захисту персональних даних. Обмін персональними даними між викладачем і студентом в межах вивчення дисципліни, їх використання відбувається на основі закону України «Про захист персональних даних» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text>). Стаття 10, п. 3 «Використання персональних даних працівниками суб'єктів відносин, пов'язаних з персональними даними, повинно здійснюватися лише відповідно до їхніх професійних чи службових або трудових обов'язків. Ці працівники зобов'язані не допускати розголошення у будь-який спосіб персональних даних, які їм було довірено або які стали відомі у

зв'язку з виконанням професійних чи службових або трудових обов'язків, крім випадків, передбачених законом. Таке зобов'язання чинне після припинення ними діяльності, пов'язаної з персональними даними, крім випадків, установлених законом».